

АНОТАЦІЯ

Мостицька Н.А. Державне фінансове регулювання в умовах економічних перетворень. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (07 «Управління та адміністрування»). – Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2021.

Дисертація є комплексним дослідженням теоретичних засад та удосконалення методологічних положень щодо державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень.

За умов економічних перетворень вагомим є формування сукупності механізмів підвищення ефективності державного фінансового регулювання. Фінансове забезпечення економічного розвитку країни має ґрунтуватися на використанні сукупності заходів виваженої бюджетно-податкової політики. Державна фінансова політика має адаптивно реагувати на економічну циклічність, вагомим значення набувають питання подальшого розвитку перспективного бюджетного планування. Важливим є встановлення оптимальних співвідношень між складовими фінансової архітектури, що забезпечить достатній обсяг фінансових ресурсів для досягнення стійкого економічного розвитку країни. Доцільним є реалізація системних заходів у сфері фінансово-бюджетного регулювання з урахуванням принципів субсидіарності, прозорості та збалансованості, що сприятиме підвищенню ефективності використання бюджетних коштів. Значна увага державних інститутів має бути зосереджена на питаннях посилення стійкості фінансової системи, зміцнення інвестиційного потенціалу країни. На сучасному етапі економічних перетворень вагомим значення набувають дослідження щодо забезпечення фінансової збалансованості, розвитку фінансово-економічних відносин, формуванням фінансових ресурсів держави.

Важливим є розкриття сутності державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень, розробка пріоритетних напрямів фінансово-бюджетної політики виходячи із завдань соціально-економічного розвитку країни. Доцільним є поглиблення підходів щодо інституційних засад розвитку фінансового механізму у системі державного регулювання економіки, формування та реалізації бюджетно-податкової політики з врахуванням поєднання фіскальної і регулюючої функції податків, результативності видатків бюджету, підвищення рівня результативності бюджетного регулювання. Особливої значущості набувають питання покращення якісного рівня функціонування фінансових інститутів та удосконалення підходів щодо здійснення фінансової політики держави як складової системи макроекономічного регулювання. Зазначене свідчить про актуальність дисертаційної роботи та обумовило визначення її мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження.

Об'єктом дослідження є державне фінансове регулювання в умовах економічних перетворень.

Предметом дослідження є теоретичні засади та механізми формування системи державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень.

У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Системний, структурний і діалектичний методи використані при розкритті сутності державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень. Методи порівняльного та факторного аналізу застосовано під час узагальнення та систематизації підходів щодо державного фінансового регулювання в країнах з розвинутою та трансформаційною економікою. Методи наукового абстрагування, синтезу застосовано при визначенні пріоритетних напрямів фінансово-бюджетної політики виходячи із завдань соціально-економічного розвитку країни, забезпечення стійкості фінансової системи, збалансованості державних фінансів.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті сутності державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень у системі соціально-економічного розвитку країни, що ґрунтується на інтеграції механізмів, інструментів фінансово-бюджетного регулювання, покращення якості бюджетного планування і прогнозування в умовах обмеженості бюджетних коштів, сукупності динамічних інституційних взаємовідносин у сфері формування і розподілу державних фінансових ресурсів з врахуванням положень фінансово-економічної архітектоники, циклічності економіки з метою забезпечення бюджетно-податкової рівноваги фінансового простору держави, реалізації потенціалу публічних фінансів, що надасть можливість підвищити результативність основних напрямів державної фінансової політики суспільного розвитку.

Удосконалено підходи до здійснення фінансової політики держави як складової системи макроекономічного регулювання, яка полягає у використанні адаптивного фінансового механізму з врахуванням збалансованості фінансово-економічного середовища; положення щодо інституційних засад розвитку фінансового механізму у системі державного регулювання економіки, які передбачають застосування ефективних інноваційних підходів до формування державних фінансових ресурсів, управління фінансово-бюджетними відносинами; підходи щодо формування та реалізації бюджетно-податкової політики з врахуванням поєднання фіскальної і регулюючої функції податків, результативності видатків бюджету, принципів бюджетної прозорості та соціальної справедливості, що сприятиме

забезпеченню належного рівня формування бюджету, стимулюватиме економічне зростання.

Дістало подальшого розвитку: узагальнення та систематизація досвіду державного фінансового регулювання в країнах із розвинутою і трансформаційною економікою, що сприятиме підвищенню рівня ефективності функціонування фінансової системи країни, впливу бюджетно-податкового механізму на економічне зростання; положення щодо підвищення рівня результативності бюджетного регулювання, що сприятиме підвищенню дієвості перспективного бюджетного планування, посиленню ефективності управління бюджетним процесом; підходи щодо розробки пріоритетних напрямів фінансово-бюджетної політики виходячи із завдань соціально-економічного розвитку країни, забезпечення стійкості фінансової системи, збалансованості державних фінансів.

Теоретичні положення та висновки дисертаційної роботи, що розкривають сутність та механізм формування системи державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень, мають практичне значення у процесі розвитку соціально-економічних відносин, інституційного середовища здійснення державної фінансової політики.

Основні висновки та результати дисертаційної роботи використано Секретаріатом Кабінету Міністрів України при підготовці проєктів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної фінансової політики (довідка від 18.02.2021 р. № 67/42/1-21).

Положення дисертаційної роботи використано у навчальному процесі Київського національного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін «Фінанси», «Державні фінанси», «Фінансова політика держави» (довідка від 17.03.2021 р. № 27).

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності державного фінансового регулювання в умовах економічних перетворень. Наукові результати та висновки, які виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Ключові слова: державне фінансове регулювання, фінансова політика, фінансова система, фінансовий механізм, бюджетна політика, економічний розвиток країни, економічні перетворення.